

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejska strategia na rzecz badań morskich – Wykorzystanie spójnych ram Europejskiej Przestrzeni Badawczej jako wsparcia dla zrównoważonego wykorzystania mórz i oceanów

COM(2008) 534 wersja ostateczna

(2009/C 306/11)

Dnia 3 września 2008 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

„komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejska strategia na rzecz badań morskich – Wykorzystanie spójnych ram Europejskiej Przestrzeni Badawczej jako wsparcia dla zrównoważonego wykorzystania mórz i oceanów”

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 20 maja 2009 r. Sprawozdawcą był Marian KRZAKLEWSKI.

Na 454. sesji plenarnej w dniach 10–11 czerwca 2009 r. (posiedzenie z 10 czerwca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął jednomyślnie następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny uznaje treści i propozycje zawarte w komunikacie Komisji COM(2008) 534 jako korzystne dla rozwoju morskich badań naukowych w UE i wyraża przekonanie, że wynikająca z treści komunikatu strategia europejskich badań morskich stwarza szansę na osiągnięcie założonych w nim celów.

1.2 Komitet popiera główne cele nowej strategii badań morskich, w szczególności te, których realizacja prowadzi do integracji poszczególnych centrów i programów badań morskich w różnych krajach członkowskich.

1.2.1 Komitet uważa, że skutecznym narzędziem eliminowania atomizacji badań jest odpowiedni rozwój infrastruktury badawczej, i stwierdza, że przedstawione w komunikacie rozwiązania dotyczące kierunków rozwoju tej infrastruktury służą osiągnięciu tego celu.

1.2.2 Zdaniem Komitetu, w celu zwiększenia stopnia integracji badań kraje członkowskie powinny dostosowywać się w swoich politykach do europejskich celów badań morskich opisanych w komunikacie. Z drugiej strony władze instytucji europejskich powinny na zasadzie *feedbacku* ⁽¹⁾ uwzględnić sygnały płynące z krajów członkowskich.

1.3 Komitet zwraca uwagę na duże znaczenie informowania społeczeństwa obywatelskiego o wynikach badań morskich. Społeczności żyjące w regionach nadmorskich są szczególnie zainteresowane wynikami badań morskich, bo to właśnie one w coraz większym stopniu będą wpływać na rozwój tych regionów.

1.4 Za bardzo ważną kwestię, która może w istotny sposób wpłynąć na skuteczność wdrażania strategii badań morskich, Komitet uważa upowszechnienie dostępności europejskich centrów badań morskich do baz danych w różnych krajach UE. Dlatego też zdaniem Komitetu korzystna jest propozycja Komisji dotycząca uruchomienia europejskiej sieci informacji i obserwacji środowiska morskiego (EMODnet).

1.5 Za cel pierwszoplanowy Komitet uważa badania dotyczące globalnych i regionalnych ekosystemów w powiązaniu z kwestiami klimatycznymi i ich konsekwencjami.

1.6 Komitet uważa następujące cztery kluczowe regiony za podstawowe obszary europejskich badań morskich:

- a) obszar Morza Bałtyckiego;
- b) obszar Morza Śródziemnego i Czarnego;
- c) obszar Atlantyku i Morza Północnego;
- d) obszar Oceanu Arktycznego.

1.7 Komitet chciałby podkreślić wagę ustalenia jednolitego dla europejskich centrów badań morskich zbioru wskaźników kompleksowych (dotyczących każdego z obszarów wymienionych w punkcie 1.6), obliczanych na podstawie wspólnie użytkowanych baz danych. Komitet uważa, że kwestia ta powinna być szerzej potraktowana przez Komisję i Radę w kontynuacji komunikatu. W szczególności wskazany jest dalszy rozwój wskaźników określających stan ekosystemów morskich i zachodzące w nich zmiany.

⁽¹⁾ Sprzężenie zwrotne.

1.7.1 Wskaźniki określające stan ekosystemów morskich będą stanowić podstawę do oceny skuteczności podejmowanych działań mających na celu ochronę i zrównoważone wykorzystanie zasobów morskich, umożliwią także obserwację i ocenę wszelkich zmian zachodzących w ekosystemach morskich.

1.8 Istotną kwestią jest ciągłość badań morskich, która w nowej strategii powinna być bardziej zabezpieczona niż dotychczas. Znane są niedawne przypadki ważnych projektów badań morskich, które zostały przerwane.

1.9 Istotne jest, aby zlecenia badań były powiązane z działalnością gospodarczą zarówno dużych, jak i małych i średnich przedsiębiorstw. Także w tym kontekście ważne jest zapewnienie lepszego dostępu przedsiębiorstw do wyników badań, tak aby mogły one z nich skorzystać. Dlatego tak ważną rolę odgrywa informowanie zainteresowanych stron i społeczności regionów morskich o planach, zakresie i wynikach badań.

1.10 Potrzebne jest także rozwiązanie kwestii związanej z tym, że niektóre spośród morskich badań naukowych nie są objęte Europejską Strategią Badawczą i w związku z tym pojawiają się trudności z pozyskaniem funduszy na takie badania. Dlatego w dokumentach będących kontynuacją komunikatu powinien znaleźć się zapis o wsparciu takich badań z przewidzianych przez Komisję środków.

1.11 Komitet uważa, że w przyszłych działaniach Komisji dotyczących badań morskich należy szerzej potraktować kwestię zagrożeń dla naturalnej bioróżnorodności mórz: Śródziemnego, Bałtyckiego, Północnego i Czarnego, spowodowanych postępującą utratą naturalnych siedlisk morskiej fauny i flory.

1.12 W przekonaniu Komitetu ważnym elementem strategii jest zachęcanie do tworzenia oraz wspieranie rozwoju istniejących partnerstw na rzecz badań morskich. Dlatego EKES popiera koncepcję Komisji mającą na celu uruchomienie nowego modelu zarządzania badaniami w postaci forum, które będzie skupiało członków „długofalowego i trwałego partnerstwa”, ponadto apeluje do Komisji, aby dążąc do harmonizacji procesu tworzenia partnerstwa, już w najbliższym czasie przedłożyła wnioski dotyczące tworzenia sieci kontaktów między społecznościami naukowymi zajmującymi się badaniami morskimi.

1.12.1 W opinii Komitetu, w proponowanym „Forum”, oprócz naukowców powinni uczestniczyć przedstawiciele różnych zainteresowanych stron i osoby mające wpływ na kształtowanie polityki morskiej.

1.12.2 W związku z niedawnym powołaniem Europejskiej Agencji Kontroli Rybołówstwa celowe powinno być włączenie agencji do prac forum. Komitet jest zdania, że agencja ta powinna odgrywać ważną rolę w ramach forum. Należy również zasięgać jej opinii – w obszarze przysługujących jej kompetencji – w trakcie opracowywania planów badawczych.

1.12.3 Komitet zachęca Komisję, aby utworzyła zapowiadany mechanizm doradczy dotyczący dwustronnego przepływu informacji pomiędzy środowiskiem naukowym a osobami odpowiedzialnymi za wyznaczanie kierunków polityki morskiej.

1.13 Komitet wzywa Komisję do wsparcia w państwach członkowskich budowy statków oceanograficznych w celu intensyfikacji badań morskich, poprawy ich jakości oraz objęcia nimi szerszej tematyki badawczej. Zdaniem Komitetu optymalne podejście polegałoby na podjęciu decyzji o zbudowaniu paneuropejskiej morskiej jednostki badawczej.

1.14 Mając na uwadze znaczenie i rozwój regionalnej (terytorialnej) infrastruktury badań morskich w UE⁽²⁾, a także uwzględniając i popierając zapowiadaną w komunikacie pomoc w tworzeniu map potrzeb regionalnych, Komitet apeluje do Komisji, aby w definicji zakresu tych potrzeb uwzględniła rozwój połączeń pomiędzy „wielką” (europejską i krajową) i „małą” (regionalną) infrastrukturą badawczą.

1.15 Jako wniosek podsumowujący przedstawione w opinii uwagi, wnioski i zalecenia Komitet apeluje do Komisji, aby w pracach będących kontynuacją komunikatu dokonała oceny wpływu badań morskich nie tylko na zrównoważoną gospodarkę morską, ale ogólnie na zrównoważony rozwój.

2. Kontekst

2.1 Zaproponowana w komunikacie Komisji COM(2008) 534 europejska strategia na rzecz badań morskich stanowi istotny element planu działania⁽³⁾ towarzyszącego komunikatowi „Zintegrowana polityka morska Unii Europejskiej”⁽⁴⁾. Sformułowana strategia stanowi również kontynuację dwóch ważnych dla polityki morskiej deklaracji: z Galway⁽⁵⁾ i z Aberdeen⁽⁶⁾.

2.2 Przedstawiona w opiniowanym komunikacie strategia stanowi także realizację programu UE zamieszczonego w zielonej księdze „Europejska Przestrzeń Badawcza – Nowe perspektywy”⁽⁷⁾ i jej uszczegółowienia zawartego w konkluzjach Rady⁽⁸⁾ w sprawie zapoczątkowania „procesu lublańskiego” – ku pełnemu urzeczywistnieniu europejskiej przestrzeni badawczej.

2.2.1 W tym kontekście opiniowany komunikat stanowi przykład wykorzystania spójnych ram europejskiej przestrzeni badawczej jako wsparcia dla zrównoważonego wykorzystania mórz i oceanów.

⁽²⁾ Wg Konferencji Peryferyjnych Europejskich Regionów Morskich (CPMRE) 20 % morskich badań naukowych prowadzi się w regionach.

⁽³⁾ SEC(2007) 1278.

⁽⁴⁾ COM(2007) 575.

⁽⁵⁾ Deklaracja z Galway: http://www.eurocean2004.com/pdf/galway_declaration.pdf

⁽⁶⁾ Deklaracja z Aberdeen: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/Aberdeen_Declaration_final_2007.pdf

⁽⁷⁾ COM(2007) 161.

⁽⁸⁾ Konkluzje Rady w sprawie zapoczątkowania „procesu lublańskiego” – czerwiec 2008 r.

2.3 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny w opiniach z ostatnich lat przedstawiał swoje stanowisko w odniesieniu do serii dokumentów Komisji dotyczących zarówno do szeroko pojętej polityki morskiej UE, jak również do europejskiej przestrzeni badawczej. W opiniach tych EKES nie odnosił się szerzej do kwestii europejskich badań morskich, głównie dlatego, że instytucje UE nie przedstawiały wcześniej dokumentów koncentrujących się w pełnym zakresie na tematyce morskich badań naukowych.

2.3.1 Spośród wyżej wymienionych opinii EKES-u należy zwrócić uwagę na te, w których Komitet wzywał do intensyfikacji badań morskich w sektorze rybołówstwa⁽⁹⁾.

3. Uwagi ogólne

3.1 Zakres realizowanych obecnie badań morskich w Unii Europejskiej jest coraz szerszy, a rola tych badań ciągle wzrasta, dlatego też niezbędne jest zapewnienie ich integracji i koordynacji.

3.2 Przedstawione w komunikacie podejście stanowi istotną szansę dla rozwoju europejskich badań morskich, co w szczególności wynika z:

- lepszego wykorzystania środków finansowych na badania morskie,
- wzmocnienia międzynarodowego wymiaru badań jako wspólnego źródła wiedzy i umiejętności,
- zwiększenia nacisku na ekologię i innowacyjność,
- integrowania różnych dziedzin badawczych.

3.3 Zaproponowana w komunikacie idea bliższych powiązań między istniejącymi europejskimi instytutami badawczymi zajmującymi się tematyką morską, zmierzająca w kierunku powstania sieci europejskich instytutów badawczych mórz i oceanów, stanowi istotny bodziec dla dalszych wspólnych europejskich badań morskich i może być uważana za istotny krok w kierunku **budowania potencjału** morskiego sektora badawczego UE.

3.4 Komunikat odwołuje się do działalności platform badań naukowych, takich jak inicjatywa ESFRI⁽¹⁰⁾ czy koncepcja europejskiego wsparcia dla światowego wymiaru badań morskich, korzystnych z punktu widzenia osiągnięcia celów zintegrowanej polityki morskiej UE.

3.4.1 Komitet popiera inicjatywę ESFRI, która stwarza istotną szansę dla społeczności badań morskich z całej Europy. Działalność ESFRI powinna być pożyteczna także dla szerokiego grona interesariuszy, w tym przemysłu oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz regionalnych społeczności naukowców. Dostęp MŚP do wspólnej infrastruktury badawczej jest sprawą wielkiej wagi.

3.4.2 Niezbędne jest również zapewnienie bliskiej współpracy między naukowcami a użytkownikami przestrzeni morskiej i zasobów morskich, jak również między naukowcami

a instytucjami zajmującymi się ochroną środowiska morskiego oraz organizacjami pozarządowymi.

3.5 Jeśli chodzi o proponowaną w komunikacie kwestię integracji tradycyjnych dyscyplin badań morskich, to w procesie realizacji opisanej w dokumencie strategii powinny być wykorzystane wnioski płynące ze współpracy państw UE w ramach inicjatyw służących koordynacji badań naukowych, takich jak Era-Net i Era-Net Plus. Wnioski te dostarczają informacji na temat wspólnych priorytetów badawczych państw Unii Europejskiej i obszarów badawczych, w których państwa są gotowe wzmocnić kooperację.

3.5.1 Przykładem inicjatywy w dziedzinie badań morskich, w której aktywnie uczestniczą wszystkie państwa europejskiego akwenu morskiego, jest Europejskie Zgrupowanie Interesów Gospodarczych (EZIG), które na bazie art. 169 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską przygotowuje się do wdrożenia wspólnego programu badawczego w dziedzinie badań Morza Bałtyckiego (Bonus).

3.5.2 Wedle opinii Konferencji Peryferyjnych Europejskich Regionów Morskich⁽¹¹⁾ należy zorganizować skuteczną koordynację między inicjatywami mającymi na celu zintegrowane działania badawcze, na przykład poprzez budowanie sieci biegunów doskonałości, a także poprzez inicjatywy mające na celu zintegrowane programy finansowania badań, na przykład za pośrednictwem systemów Era-Net i im pokrewnych.

3.5.3 **Integracja i koordynacja** badań morskich powinna ułatwić dostęp do danych dotyczących środowiska morskiego. Powinna przyczynić się również do zaoszczędzenia środków, które obecnie często są przeznaczane na realizację tych samych lub bardzo podobnych badań w różnych ośrodkach naukowych.

3.6 W przedstawionej w komunikacie strategii badań morskich przykładem się dużą wagę do tego, aby finansowanie badań morskich w ramach 7. programu ramowego było wykorzystywane jako instrument wspomagający efekt **synergii** między działaniami badawczymi państw członkowskich oraz – w odpowiednich przypadkach – jako instrument pozwalający **osiągnąć masę krytyczną** niezbędną do sprostania głównym wyzwaniom stojącym przed interdyscyplinarnymi badaniami morskimi.

3.6.1 Z uwagi na potrzebę osiągnięcia synergii między działaniami badawczymi istotne jest, aby w ramach przyszłych badań naukowych skupić się między innymi na tworzeniu struktur trwałego wsparcia dla gromadzenia i zarządzania danymi dotyczącymi mórz.

3.6.2 W działaniach zmierzających do uzyskania synergii pomiędzy projektami badawczymi istotne jest uwzględnienie podejść regionalnych. Według opinii Konferencji Peryferyjnych Regionów Morskich (KPRM)⁽¹²⁾ regiony wspierają cele ukierunkowane na lepszą koordynację działań w morskich programach badawczych UE, które są realizowane na przykład w ramach systemu Era-Net, oraz w przyszłości, poprzez wspólne programowanie.

⁽⁹⁾ Opinie EKES-u wzywające do przeznaczenia większych środków na badania morskie (Dz.U. C 318 z 23.12.2006, s. 117–121, Dz.U. C 224 z 30.8.2008, s. 77–80).

⁽¹⁰⁾ Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Naukowo-Badawczych.

⁽¹¹⁾ Konferencja Peryferyjnych Regionów Morskich (CPMR), *Draft Working Document on Marine & Maritime Research*, listopad 2008 r.

⁽¹²⁾ Patrz: przypis 11.

3.6.3 Jednakże, jak podkreśla się w dokumentach KPRM, regiony były do tej pory rzadko włączane w projekty finansowane w ramach Era-Net. Byłoby zatem przydatne ustanowienie nowych systemów koordynacji finansowania programów morskich badań regionalnych, które nie mają wystarczającej masy krytycznej do zintegrowania głównych projektów Era-Net, lub ustanowienie warunków koordynacji między władzami regionalnymi i zainteresowanymi stronami zaangażowanymi w ramach Era-Net. Taka koordynacja powinna także być zorganizowana w odniesieniu do konkretnych basenów morskich.

3.6.4 Koordynacja między funduszami strukturalnymi europejskiego programu ramowego i innymi źródłami finansowania jest również kluczowa. Taka koordynacja może być wyłącznie efektem spójnego wykorzystania europejskich źródeł finansowania przez beneficjentów takich jak naukowcy i przedsiębiorstwa, a także spójnego programowania funduszy regionalnych, dla których poziom podejmowania decyzji odgrywa kluczową rolę.

3.7 Przedstawiona w komunikacie strategia proponuje opracowanie skutecznych i innowacyjnych ram zarządzania badaniami, przewidujących współudział naukowców, osób odpowiedzialnych za wyznaczanie kierunków polityki oraz przedstawicieli społeczeństwa. Gwarantuje to wzajemne zrozumienie oraz podejmowanie decyzji na podstawie pełnych informacji oraz rzetelnej wiedzy naukowej.

3.7.1 Takie podejście do zarządzania badaniami należy ocenić pozytywnie. Proponowaną przez Komisję możliwość utworzenia przez rządy krajów członkowskich nowych ram dla badań morskich z udziałem naukowców, przedstawicieli przemysłu oraz władz publicznych trzeba uznać za krok w dobrym kierunku.

3.7.2 Ze względu na rolę, jaką odgrywają regiony we wspieraniu transportu i badań morskich, zarówno one, jak i funkcjonujące nierzadko na poziomie terytorialnym regionalne komisje (rady) społeczno-gospodarcze powinny być wzięte pod uwagę jako partnerzy w proponowanym systemie zarządzania badaniami morskimi.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Komitet uważa, że zamieszczony w komunikacie w tabeli nr 2 wykaz głównych dziedzin badawczych wymagających podejścia interdyscyplinarnego należy uzupełnić w następujący sposób:

- dodać do listy głównych dziedzin badania socjologiczne i kulturowe dotyczące sytuacji i ewolucji społeczności zamieszkujących regiony morskie i oceaniczne UE,
- włączyć do zakresu badań sieci ośrodków naukowych tworzenie i rozwijanie struktur trwałego wsparcia i zarządzania danymi dotyczącymi mórz (w powiązaniu z celami programu Natura 2000), w tym tworzenie map GIS (*Geographic Information System*) dla obszarów morskich i przybrzeżnych, które są przydatne w planowaniu przestrzennym i zintegrowanym zarządzaniu obszarami morskimi,

- nadać większe znaczenie badaniom morskim poza Europą w celu realizacji strategii gospodarczych, na przykład badań dotyczących nowych możliwości transportowych i eksploatacji złóż surowców w obszarze Arktyki w sytuacji skutków ocieplenia klimatu, a także badań dotyczących połowów na terytoriach poza Europą, które mają istotne znaczenie dla zaopatrzenia UE,

- położyć silniejszy nacisk na badania stref dennych oceanów i ich głębin – ważne jest, aby w tego typu projektach współpracować z krajami spoza UE, jeśli więc chodzi o badania dotyczące Arktyki, należy podpisać porozumienia z Kanadą, Rosją, USA czy Japonią,

- mocniej podkreślić potrzebę wymiany badań nad nowymi technologiami związanymi z morzami i oceanami w zakresie, między innymi, działalności wydobywczej na europejskich obszarach morskich oraz inwestycji z dziedzin energetyki odnawialnej na tych obszarach,

- starać się powiązać niektóre dziedziny badań proponowane w wykazie z morskimi pracami badawczymi prowadzonymi przez wojsko,

- dążyć do tego, aby realizacja wymienionych w wykazie dziedzin badawczych była prowadzona z poszanowaniem zasady regionalizmu.

4.2 Komitet zachęca Komisję, aby w dokumentach stanowiących kontynuację komunikatu, w omówieniu planów i ocenie postępów w budowie nowej infrastruktury obserwacyjno-badawczej bezpośrednio nawiązała do zdefiniowanej przez ESFRI listy przykładów projektów dla nowych infrastruktur badawczych o paneuropejskim znaczeniu, które mogłyby być rozwijane w trakcie 7PR (2007–2013).

4.2.1 Spośród tych przykładów następujące projekty dotyczą morskich badań naukowych:

- statki morskie dla badań wybrzeży (głównie na Morzu Bałtyckim),

- lodolamacz badawczy „Aurora Borealis”,

- Europejskie Multidyscyplinarne Obserwatorium Dna Morskiego (EMSO),

- Europejska infrastruktura dla badania i ochrony różnorodności biologicznej EURO ARGO (*Global Ocean Observing Infrastructure*).

4.3 Komitet uważa, że szczególną uwagę należy poświęcić wsparciu ukierunkowanemu na budowę większej liczby statków oceanograficznych, stanowiących podstawowe narzędzie badań morskich.

4.3.1 W rzeczy samej, koordynacja i badania prowadzone przez ośrodki badawcze są bardzo ważne, lecz do poznania zjawisk zachodzących dalej od wybrzeży potrzebne są statki oceanograficzne, a europejska flota badawcza jest niestety dosyć skromna. Aby prowadzić kompleksowe i skuteczne badania morskie, Unia powinna przede wszystkim dysponować odpowiednimi statkami badawczymi.

4.4 Odnosząc się do poruszanej w komunikacie kwestii nowych modeli na potrzeby szkolnictwa wyższego w zakresie wiedzy o morzach i oceanach, EKES chciałby wskazać, że w ramach poszukiwania innowacji edukacyjnych przykładem synergistycznego kierunku studiów jest zoologia. Ta dyscyplina uniwersytecka obejmuje treści przyrodnicze, techniczne, ekonomiczne i prawne w odniesieniu do nowoczesnego podejścia do zrównoważonego rozwoju, a zatem współgra ze współczesnym podejściem do gospodarki morskiej.

4.5 Mając na uwadze jeden z głównych celów komunikatu, jakim jest dążenie do osiągnięcia efektu synergii w europejskich badaniach morskich, EKES uważa, że większą integrację badań, a w ślad za tym zwiększenie synergii można osiągnąć poprzez całościowe podejście do przedmiotu badań.

4.5.1 Przykładem takich działań mogą być synergistyczne badania obszarów przybrzeżnych, zarówno w zakresie skutków zmian klimatycznych (np. podnoszenia się poziomu mórz), jak i zjawisk geologicznych, możliwości wykorzystania rekreacyjnego itp. (konieczność współdziałania przyrodniczo-techniczno-ekonomiczno-gospodarczo-prawnego).

4.6 Komitet uważa, że w celu uzyskania synergii działań na rzecz badań morskich właściwe jest utworzenie trójpoziomego systemu (piramidy organizacyjnej) w zarządzaniu finansami przeznaczonymi na badania. Podstawę tej struktury stanowiłyby następujące podstawowe obszary (regiony):

- a) obszar Morza Bałtyckiego;
- b) obszar Morza Śródziemnego i Czarnego;
- c) obszar wschodniego i środkowego Atlantyku i Morza Północnego;
- d) obszar Oceanu Arktycznego.

4.6.1 Opierając się na doświadczeniu i infrastrukturze naukowo-badawczej tych czterech podstawowych obszarów w dziedzinie badań morskich, należy utworzyć terytorialny

(np. regionalny lub międzyregionalny) ośrodek zarządzania strukturą w celu koordynacji działań w zakresie przepływu informacji i kreowania interdyscyplinarnych zadań badawczych integrujących polityki badawcze państw leżących (lub sąsiadujących) z czterema wymienionymi obszarami.

4.6.2 Szczyt tej struktury organizacyjnej stanowiłby centralny system koordynacyjny ulokowany w Europejskiej Przestrzeni Badawczej, będący również centrum informacyjnym dotyczącym finansowania badań.

4.7 Konieczność podejścia terytorialnego, wynika z wyraźnej specyfiki przyrodniczo-środowiskowej poszczególnych akwenów, w tym zachodzących w nich zjawisk i procesów przyrodniczych, które mimo wielu cech wspólnych dla całego środowiska morskiego mają inny charakter i przebieg. Taka sytuacja ma miejsce np. wtedy, gdy porównamy to, co dzieje się w basenie Bałtyku, z tym, co ma miejsce w ciepłych morzach: Śródziemnym i Czarnym, czy na wybrzeżach Atlantyku, dla których specyficznym jest chociażby zjawisko pływów.

4.8 Istnieje pilna konieczność utworzenia w ramach wyspecyfikowanych regionów (terytoriów), opierając się na dotychczasowej infrastrukturze, swego rodzaju korporacji, np. korporacji bałtyckich stacji badawczych, korporacji bałtyckich statków badawczych, korporacji bałtyckich instytutów badawczych czy korporacji bałtyckich uczelni wyższych.

4.8.1 Zadaniem takich korporacji powinna być wymiana informacji o prowadzonych zadaniach badawczych i edukacyjnych oraz podejmowanie wspólnych, uzgodnionych przedsięwzięć badawczo-edukacyjnych.

4.9 Ważną dziedziną badań morskich, w której został osiągnięty ewidentny efekt synergii, są badania zjawiska zakwitów wody i ich konsekwencji. Podczas gdy zjawisko to ma zasięg światowy, pewne jego przyczyny i skutki mogą być różne w każdym z proponowanych obszarów (regionów), co potwierdza potrzebę podejścia terytorialnego. Z drugiej strony przyczyny zjawiska, metody badawcze oraz analiza skutków, zwłaszcza ekonomicznych, czy też aspektów epidemiologiczno-medycznych powinny podlegać ewidentnej synergii.

Bruksela dnia 10 czerwca 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI